

Витоки здібностей
і дарувань дітей
на кінчиках інших пальців
В. Сухомлинський

Навчання письму — складова частина загальної програми навчання української мови. Його не можна розглядати ізольовано. Письмо пов'язано з навчанням читання, з розвитком усного і писемного мовлення, правописом, творчою діяльністю.

Письмо — одне з найбільш комплексних умінь, які формуються у процесі навчання. Дитина, навчаючись писати, взагалі повинна оволодіти такими навичками:

а) технічним — правильно користуватися шкільним приладдям, розвивати координацію рухів руки, дотримуватись гігієнічних правил;

б) графічними — правильно писати букви, склади, слова, писати букви з певним нахилом, відповідної висоти і ширини, правильно з'єднувати їх;

в) орфографічними — правильно визначати звуковий та буквенний склад слів, коментувати їх запис.

Досвід показує, що значна частина дітей, які приходять до першого класу, не підготовлена до письма, а це вже з перших днів навчання створює комплекс труднощів. Діти часто мають малий досвід виконання графічних завдань, малюнків, недосконалу координацію рухів руки, низький рівень зорово-моторних координацій, зорової пам'яті. Дітям важкий сам процес письма ще й тому, що у дітей 6–7 років слабо розвинені м'язи рук.

Усе це робить неможливим успішно формувати навички письма і створює багато проблем. Практика показує, що дитину стомлює монотонне і одноманітне написання елементів букв. М. Монтесорі стверджувала, що «рухи руки, які необхідні для шиття, підготовлюють до шиття без шиття», і що треба знаходити спосіб виконувати роботу до того, як вона почала її виконувати. Це треба робити за допомогою вправ на повторювання, відпрацювання механізму письма в підготовчих діях.

Вашій дитині необхідні вправи, які дозволяють не тільки підготувати дрібні м'язи руки до роботи і сформува-

поняття про елементи літер, але й розвинути логічне мислення, творчі здібності дитини.

Шановні батьки! Подані нижче завдання дозволяють ефективно формувати у дитини каліграфічні навички письма, які допоможуть збільшити темп роботи з письмом.

Вправи для розвитку дрібної моторики руки

1) *Пальчикова зарядка* (використовуйте аптекарську пляшечку, яка має ребристу кришечку).

Вправа «Вперед — назад» (пляшечка у горизонтальному положенні).

Рухами кистей рук «вперед — назад» відкривати і закривати кришку пляшечки. Те саме повторити рухами самих пальців.

Вправа «Скалочка»

Катайте пляшечку долонею і фалангами пальців (разом і окремо) на столі.

Вправа «Масаж»

Візьміть пляшечку в ліву руку, пальці правої руки розташувати на кришці, обертаючи лівою рукою пляшечку, робити «масаж» пальцями правої руки. При цьому пальці правої руки не виконують ніяких дій.

2) *Конструювання з дроту, мотузок, камінчиків.*

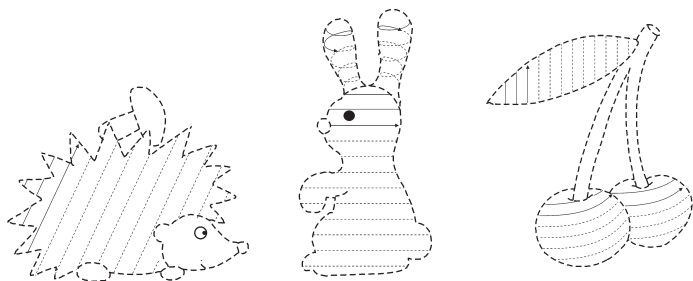
Літери, їх елементи та з'єднання букв викладайте разом зі своєю дитиною з мотузочок, камінчиків, а потім «робіть» їх з товстого мідного дроту, намагаючись точніше передати форму букви. Проаналізуйте кожну спробу дитини, виправте помилки.

3) *Штриховка прямими і кривими лініями в певному напрямку.*

Правила штриховки:

- 1) штрихувати тільки в заданому напрямку;
- 2) за контури малюнків не заходити;
- 3) дотримуватись однакової відстані між штрихами;
- 4) для штриховки можна використовувати ручки з кольоровими пастами, фломастери, але краще прості і кольорові олівці.

У робочих зошитах з письма (прописах № 1, 2) багато зразків штриховки. Поясніть дитині правила штриховки, з'ясуйте напрямки письма паралельних ліній.

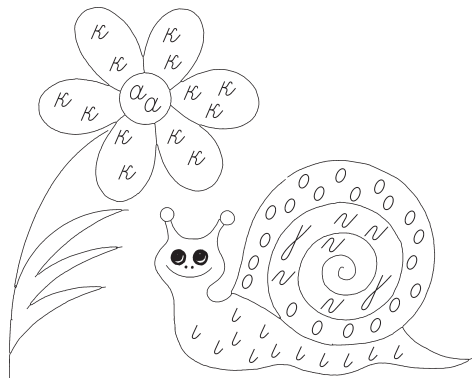
4) Вправа для розвитку точності рухів «Важкі віражі».

Дітям подобаються такі вправи. Не відриваючи руки, «проїхати» по лінії дороги. Ручку не можна відривати від паперу і не виходити за межі доріжки.

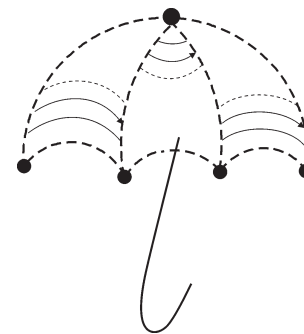
5) Вправа, що ліквідує страх і напругу під час письма нових елементів «Вільна рука».

Це не таємниця, що багато дітей бояться писати в зошиті. Їх лякають лінії, за які не можна «вилізати», тобто обмеження при письмі приводять до скутості дитини при роботі. Запропонуйте дитині цю вправу, яка полягає в написанні елементів без лінійок, будь-якої висоти і в будь-якому положенні.

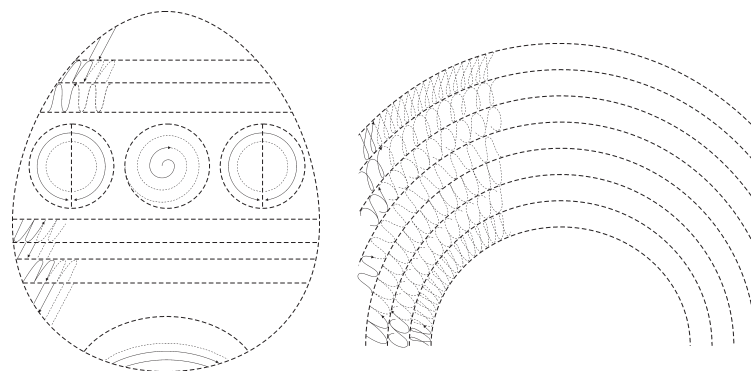
6) «Чудове перетворення».

Запропонуйте своїй дитині перетворити відомі елементи на будь-який предмет, фігурку, домальовуючи деталі. Ця гра допомагає краще запам'ятати елементи літер та розвивати фантазію.

7) Вправа для закріплення вивчених елементів літери та з'єднань «Розмальовки».

Запропонуйте «розфарбувати» малюнки елементами, літерами, буквосполученнями, словами.

8) «Помічник».

Маленькі пальчики вашої дитини потребують систематичної роботи. Залучайте дитину до роботи вдома: перебирайте крупу — рис, гречку, пшоно; викладайте на тарілці з них візерунки. Можна гудзиками, як мозаїкою, викладати малюнки. «Малюйте» нитками на бархатному

папері. Більше ліпіть з пластиліну. Працюйте з деталями конструктора. Вирізайте з паперу деталі для аплікацій. Все це допоможе дитині у письмі.

Школяр засвоює 2 алфавіти — друкований та рукописний. Навчання читанню та письму ведеться одночасно (паралельно). Дітям часто буває важко при списуванні з друкованого тексту перевести друкований знак — букву на рукописний. Пропонуємо таблицю «Алфавіт», на ній поруч з рукописними буквами — друковані. Якщо дитина при списуванні забула, як пишеться буква, необхідно за табличкою відшукати її.

Алфавіт

Таблиця №1

<i>Aa</i> (а)	<i>Bb</i> (бе)	<i>Vv</i> (ве)	<i>Gg</i> (ге)
<i>Ll</i> (ле)	<i>Dd</i> (де)	<i>Ee</i> (е)	<i>Ee</i> (є)
<i>Jj</i> (же)	<i>Zz</i> (зе)	<i>Ii</i> (и)	<i>Ii</i> (і)
<i>Ii</i> (і)	<i>Jj</i> (йот)	<i>Kk</i> (ка)	<i>Ll</i> (ел)
<i>Mm</i> (ем)	<i>Nn</i> (ен)	<i>Oo</i> (о)	<i>Pp</i> (пе)
<i>Rr</i> (ер)	<i>Ss</i> (ес)	<i>Tt</i> (те)	<i>Uu</i> (у)
<i>Ff</i> (еф)	<i>Xx</i> (ха)	<i>Cc</i> (це)	<i>Cc</i> (че)
<i>Ss</i> (ша)	<i>Ss</i> (ща)	<i>ʼ</i> (м'який знак)	
<i>Jj</i> (ю)	<i>Jj</i> (я)		

Вміння з'єднувати букви у буквосполучення та слова — це одне вміння, яким повинні оволодіти учні 1 класу. Як запам'ятати з'єднання літер? Запропонуйте звернутись до таблиці «З'єднання літер» та правильно записати слово або буквосполучення.

З'єднання букв

Таблиця №2

<i>ay</i> (ау)	<i>ae</i> (ае)	<i>al</i> (ал)
<i>tn</i> (тн)	<i>ta</i> (та)	<i>tl</i> (тл)
<i>uv</i> (ув)	<i>uc</i> (ус)	<i>ul</i> (ул)
<i>or</i> (ор)	<i>ke</i> (ке)	<i>kl</i> (кл)
<i>vv</i> (вв)	<i>ve</i> (ве)	<i>vl</i> (вл)
<i>eu</i> (еу)	<i>eo</i> (ео)	<i>el</i> (ел)
<i>lu</i> (лу)	<i>la</i> (ла)	<i>ll</i> (лл)
<i>lu</i> (лу)	<i>lc</i> (лс)	<i>ll</i> (лл)
<i>or</i> (ор)	<i>uc</i> (ус)	<i>vl</i> (вл)
<i>ku</i> (ку)	<i>ka</i> (ка)	<i>ll</i> (лл)

Ще одна думка, над якою просимо замислитися батьків. Ваша дитина має бачити, що в результаті її письма зацікавлені дорослі. Ця зацікавленість повинна виявля-

тися не в оцінці батьків «добре» чи «погано». Тут важливо, щоб мама чи тато із цікавістю вислухали дитину, розглянули написане, намальоване, виражали здивування, захопленість здобутим, співчуття з приводу якоїсь помилки. Без справжньої зацікавленості дорослого, бажання допомогти, а не тільки контролювати результати письма дитини, будь-яка методика буде малоефективною.

Тож успіхи вашої дитини — у ваших руках!

1 клас
математика